

TJÄNSTESKRIVELSE

2018-09-21

Social- och omsorgskontoret

Äldreomsorgsnämnden

Socialnämnden

Omsorgsnämnden

Remiss styrdokument för systematiskt demokratiarbete

Dnr: ÄON 18/069, SN 18/070, OMS 18/067

Sammanfattning av ärendet

Hösten 2016 fick **stadsdirektören** i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram ett övergripande och sammanhållet styrdokument för det systematiska demokratiarbetet i kommunen.

Kommunens demokratiberedning har fungerat som styrgrupp i arbetet.

Styrdokumentet innehåller övergripande riktlinjer för kommunens arbete med att utveckla och stärka den lokala demokratin. Styrdokumentet identifierar olika målområden, fokusområden och insatser för demokratiarbetet i kommunen.

Demokratiberedningen önskar synpunkter på bifogat utkast till Strategi för det systematiska demokratiarbetet och utkast till Handlingsplan för demokratiutveckling daterad den 28 juni 2018.

Social- och omsorgskontoret föreslår att nämnderna antar den bilagda förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

Social- och omsorgskontorets tjänsteskrivelse daterad den 21 september 2018

Förslag till yttrande över Strategi för det systematiska demokratiarbetet och Handlingsplan för demokratiutveckling daterad den 21 september 2018

Social- och omsorgskontorets **sammanfattande** rapport av Strategi för det systematiska demokratiarbetet och handlingsplan för demokratiutveckling daterad den 21 september 2018

Kommunstyrelsens kontors Strategi för det systematiska demokratiarbetet och Handlingsplan för demokratiutveckling daterad den 28 juni 2018.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

I nuläget finns det inga ekonomiska konsekvenser.

Social- och omsorgskontorets förslag till nämnderna:

Förslag till yttrande över Strategi för det systematiska demokratiarbetet och Handlingsplan för demokratiutveckling daterad den 21 september 2018 antas i äldreomsorgsnämnden, i socialnämnden och i omsorgsnämnden.

Lenita Granlund
Socialdirektör

Mina Balendran
Utredare

Handläggare: Mina Balendran
Utredare
Stab
Telefon (direkt): 0852301379
E-post: mina.balendran@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsens kontor, Enheten för utredning och hållbarhet
(asa.hulten@sodertalje.se)

Akten

FÖRSLAG TILL YTTRANDE

2018-09-21

Social- och omsorgskontoret

Socialnämnden

Yttrande över Strategi för det systematiska demokratiarbetet och Handlingsplan för demokratiutveckling

Dnr: SN 18/070

Strategin/styrdokumentet för det systematiska demokratiarbetet innehåller beskrivningar av begreppet demokrati, de aktuella utmaningarna i kommunen och fokusområdena i demokratiarbetet. Styrdokumentet är förankrat i kommunens mål samt i de globala och i nationella målen.

Det finns utvecklingspotential i styrdokumentet och handlingsplanen för demokratiarbetet i kommunen. Genom att utveckla beskrivningen av de aktuella utmaningarna för kommunen, exempelvis att beskriva specifika utmaningar för olika grupper som har svårigheter till delaktighet och inflytande underlättar det arbetet kring att identifiera konkreta åtgärder.

I styrdokumentet beskrivs medborgardialog som en viktig insats till medborgarens möjlighet till inflytande och delaktighet i samhället. Det som bör utvecklas är en konkretisering i tillvägagångssättet för medborgardialog samt inom vilka nivåer det ska införas. Det behöver också utvecklas en beskrivning om hur medborgardialogen skulle kunna anpassas för målgrupper med olika behov.

Styrdokumentet beskriver främjandet av jämlikt inflytande genom att fokusera på de grupper som inte hörs i lika stor utsträckning som andra medborgare i samhället. Dessa grupper är unga, utrikes födda, äldre och personer med funktionsnedsättning. Eftersom demokratiberedningen identifierar unga som den viktigaste målgruppen i arbetet för att stärka engagemanget och valdeltagandet i kommunen, finns det tydliga utmaningar och åtgärder för gruppen unga. Det som bör utvecklas i styrdokumentet är en djupare beskrivning av olika utmaningar och insatser för grupper som utrikes födda, äldre och personer med funktionsnedsättning. På så sätt kan det underlätta det fortsatta demokratiarbetet som berör dessa grupper. Det kan även minska risken för exkludering av grupper som är i behov av extra insatser för delaktighet och inflytande.

Syftet med styrdokumentet är att ange den övergripande inriktningen för kommunens arbete med att utveckla och stärka den lokala demokratin. Till styrdokumentet finns en handlingsplan som ska samla, vägleda och konkretisera demokratiarbetet i kommunen. Styrdokumentet innehåller övergripande riktlinjer, fokusområden och en del insatser.

En annan utvecklingspotential i styrdokumentet är att se över att syftet upprätthålls genomgripande i styrdokumentet. Eftersom styrdokumentet är av vägledande karaktär, bör dokumentet hållas på en strategisk nivå och de konkreta aktiviteterna förslagsvis utvecklas i handlingsplanen. Genom att skilja på övergripande inriktning och specifik inriktning i styrdokumentet underlättar det att upprätthålla styrdokumentets syfte. Konkretisering av vad de olika dokumenten har för syfte underlättar även förankringen av styrdokumentet i kommunens nämnder och verksamheter.

I nuläget står inte äldreomsorgsnämnden, socialnämnden eller omsorgsnämnden som ansvarig för någon enskild aktivitet. Eftersom att målgrupperna i verksamheterna är en del av de grupper som inte gör sig hörda i samhället, bör dokumentet utveckla aktuella utmaningar för dessa grupper och mer konkreta insatser. På så sätt kan det bli tydligare för hur berörda nämnder kan arbeta vidare med demokratiarbetet i kommunen.

Rose-Marie Jacobsson (S)
Socialnämndens ordförande

Handläggare: Mina Balendran
Utredare
Stab
Telefon (direkt): 0852301379
E-post: mina.balendran@sodertalje.se

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsens kontor, Enheten för utredning och hållbarhet
(asa.hulten@sodertalje.se)

Akten

Rapport | 2018-09-21

Strategi för det systematiska demokratiarbetet och handlingsplan för demokratiutveckling

Sammanfattning och synpunkter

Mina Balendran
Utredare
Stab
Telefon (direkt): 0852301379
E-post: mina.balendran@sodertalje.se

Sammanfattning

Hösten 2016 fick stadsdirektören i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram ett övergripande och sammanhållet styrdokument för det systematiska demokratiarbetet i kommunen. Arbetet med detta styrdokument har resulterat i två separata dokument. Det ena dokumentet är ett styrdokument för det systematiska demokratiarbetet i kommunen som är av strategisk och vägledande karaktär. Det andra dokumentet är en handlingsplan för demokratiutveckling som innehåller aktiviteter och ansvarsområden. Kommunens demokratiberedning har fungerat som styrgrupp i arbetet.

Demokratiberedningen önskar synpunkter från kommunens nämnder, kommunala handikapprådet, kommunala pensionärsrådet och Telge-koncernen.

Strategins och handlingsplanens innehåll i sammanfattning

Strategin/styrdokumentet för det systematiska demokratiarbetet har till syfte att ange den övergripande inriktningen för kommunens arbete för att utveckla och stärka den lokala demokratin. Till styrdokumentet tillhör en handlingsplan som konkretiserar demokratiarbetet. Genom medborgardialoger, ta del av forskning kring demokrati och inspiration av andra kommuner samt 2014 års Demokratiutredning har demokratiberedningen arbetat fram utkastet till Strategi för det systematiska **demokratiarbetet** och Handlingsplan för demokratiutveckling. Strategin grundar sig även på globala och nationella mål med anknytning till demokrati.

Strategin definierar nyckelbegrepp som används inom demokratipolitiken. Exempel på dessa begrepp är representativitet, delaktighet, inflytande, brukardialog och medborgardialog.

Styrdokumentet presenterar en nulägesbild med aktuella utmaningar för demokratin i kommunen. Södertälje kommun har stora utmaningar med kraftiga variationer i valdeltagande, segregation och minskat samhällsengagemang. I valet 2014 sjönk valdeltagandet och det finns stora skillnader i deltagandet mellan valdistrikten i kommunen. Södertälje kommun indikerar därför att accelerera arbetet med att inkludera grupper som inte deltar i val. En del i detta blir också att stärka medborgarens möjlighet att vara delaktiga och påverka kommunens verksamheter.

Strategin baseras på tanken om ökat inflytande, dialog och delaktighet för kommunens invånare. Visionen *"Södertälje kommun har en långsiktigt hållbar lokal demokrati med jämlikt inflytande"* ska fungera som en övergripande inriktning för kommunala verksamhetsområden. För att kunna säkra denna vision finns det tre strategiska målområden som innehåller mål och fokusområden:

- Jämlikt deltagande på lika villkor
- Aktivt medborgarskap
- Medskapande medborgardialog

Målområde 1 handlar om jämlikt deltagande på lika villkor. För att kunna främja ett jämlikt inflytande lyfter styrdokumentet upp att fokus bör ligga på de grupper som inte brukar göra sig hörda. Dessa grupper är ungdomar, utrikes födda, äldre och personer med funktionsnedsättning. Inom detta målområde finns det tre fokusområden: *ungas inflytande, jämlikt inflytande via medborgarråd* och *samverkan med civilsamhällets organisationer*. Styrdokumentet beskriver förslag på åtgärder för att öka ungas inflytande som exempelvis att förstärka arbetet med barnkonventionen och lunchsamtal med elever kring demokratifrågor och andra åtgärder.

Andra utvecklingsområden är fokus på de röster som inte hörs i samhället. Arbetet för detta kan vara medborgarråd för olika medborgare. Kommunen har två särskilda råd för inflytande med fokus på personer med funktionsnedsättningar – handikapprådet (KHR) och pensionärsrådet (KPR). Utvecklingspotential finns i att förtydliga de nuvarande rådens roll som remiss- och dialogorgan samt att göra mer för dem som inte är resursstarka.

Civilsamhällets organisationer har en viktig roll med att stärka och utveckla demokratin genom exempelvis att nå ut till grupper vars röster inte hörs i samma omfattning som andra grupper. Det är viktigt att kommunen fortsätter dialogen med idéburen sektor enligt intentionerna i samverkansöverenskommelsen som tagits fram under våren 2018 och som beslutas i kommunstyrelsen i augusti 2018.

Målområde 2 fokuserar på aktivt medborgarskap. Detta innebär att medborgarna inte bara är medvetna om sina möjligheter till påverkan utan också använder sig av dessa möjligheter. En utgångspunkt för aktivt medborgarskap är att medborgarna har kunskap om sina demokratiska rättigheter och möjligheter. Fokusområden inom detta målområde är *ökat valdeltagande, kunskap och information* och *förtroendevaldas förutsättningar*. Inför de allmänna valen 2018 genomförs konkreta åtgärder för att öka valdeltagandet. För att öka kunskap och information bland medborgarna är förslagen exempelvis att sprida information på lättillgänglig svenska och andra olika språk. Ungdomar, utrikes födda samt personer med funktionsnedsättning behöver förstärkta möjligheter till kunskapsinhämtning. Kommunen kan förbättra förutsättningarna för förtroendevalda för att utföra sina uppdrag.

Målområde 3 handlar om medskapande medborgardialog. Syftet är att bidra till att beslutsfattandet i kommunen tar hänsyn till fler perspektiv och blir bättre förankrat. Fokusområden inom målområdet är *fler medborgardialoger, nya former för medborgarinflytande* och *verksamhetsförlagda nämndsammanträden*. Kommunen bör utveckla ett system där samtliga nämnder och styrelser arbetar aktivt med och följer upp medborgardialoger. För att nämnder och kontor framöver ska kunna arbeta mer aktivt med medborgardialog behöver det löpande erbjudas utbildning. Det behöver även identifieras lämpliga arenor för medborgardialog. Det behövs olika former för medborgarinflytande då en form inte tilltalar alla. Kommunen föreslår även medborgarinitiativ som innebär ett inslag av direktdemokrati där medborgare via någon form av e-tjänst kan komma med egna initiativ och stödja andras förslag.

Nämnder och råd i Södertälje kommun bör uppmanas att förlägga sammanträden ute i nämndernas verksamheter, då de förtroendevalda lättare kan komma i kontakt med medborgare.

Dokumentet Handlingsplan för demokratiutveckling konkretiserar de olika målområden i aktiviteter, ansvarsområden, när de olika aktiviteterna ska utföras samt uppföljning. De främsta aktiviteterna handlar om ungas inflytande, ökat valdeltagande, kunskap och information, förtroendevaldas förutsättningar, fler medborgardialoger, nya former för medborgardialoger och verksamhetsförlagda nämndsammanträden.

Social- och omsorgskontorets synpunkter på styrdokumentet och handlingsplan

Styrdokumentet har en omfattande beskrivning av begreppet demokrati, kommunens utmaningar och fokusområden. Styrdokumentet är förankrat till de mål som finns i kommunen samt de olika nationella och globala målen för demokratiarbetet.

I dokumentet beskrivs aktuella utmaningar i kommunen. Utmaningarna som beskrivs fokuserar mycket på valdeltagande, segregation och minskat samhällsengagemang. Det som bör utvecklas inom utmaningarna för kommunen är exempelvis en djupare beskrivning om utmaningar som finns för de grupper som inte gör sig hörda i samhället. Genom att beskriva och identifiera specifika utmaningar kan det underlätta arbetet kring åtgärder för de befintliga utmaningarna.

I styrdokumentet beskrivs det att kommunen bör utveckla ett system där samtliga nämnder och styrelser arbetar aktivt med och följer upp medborgardialoger. Det som bör utvecklas är en konkretisering av tillvägagångssättet för medborgardialog. Konkretisering i form av att beskriva vilka nivåer dessa insatser skulle införas inom och hur medborgardialogen skulle kunna anpassas för målgrupper med olika behov.

Styrdokumentet poängterar vikten av att främja ett jämlikt inflytande. För att kunna göra detta bör fokus finnas på grupper som inte gör sig hörda i samhället. Dessa grupper är unga, utrikes födda, äldre och personer med funktionsnedsättning. Eftersom demokratiberedningen har identifierat unga som sin viktigaste målgrupp beskrivs främst ungas situation och insatser kring ungas inflytande.

Det som bör utvecklas i dokumentet är en mer detaljerad beskrivning av andra grupper som inte gör sig hörda i samhället. Grupper som äldre, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning beskrivs i generella sammanhang i dokumentet men det saknas specifika beskrivningar kring utmaningar och insatser för dessa målgrupper. Genom att utveckla beskrivningen av dessa grupper blir det även tydligare för de nämnder som är berörda av dessa målgrupper att arbeta vidare med detta styrdokument. Det minskar även risken för exkludering av grupper som är i behov av extra insatser för delaktighet och inflytande.

Syftet med styrdokumentet är att ange den övergripande inriktningen för kommunens arbete med att utveckla och stärka den lokala demokratin. Till styrdokumentet finns en handlingsplan som ska samla, vägleda och konkretisera demokratiarbetet i kommunen. Styrdokumentet innehåller övergripande riktlinjer, fokusområden och en del insatser.

En annan utvecklingspotential i styrdokumentet är att se över att syftet upprätthålls genomgripande i styrdokumentet. Eftersom styrdokumentet är av vägledande karaktär, bör dokumentet hållas på en strategisk nivå och de konkreta aktiviteterna förslagsvis utvecklas i handlingsplanen. Genom att skilja på övergripande inriktning och specifik inriktning i styrdokumentet underlättar det att upprätthålla styrdokumentets syfte. Konkretisering av vad de olika dokumenten har för syfte underlättar även förankringen av styrdokumentet i kommunens nämnder och verksamheter.

I handlingsplanen för demokratiutveckling innehåller det en rad olika aktiviteter för demokratiarbetet samt ansvarsområden för varje aktivitet. Socialnämnden, äldreomsorgsnämnden och omsorgsnämnden är ansvariga i övergripande sammanhang men saknas som ansvarig för särskilda aktiviteter. Detta kan försvåra konkretiseringen i hur respektive nämnder ska arbeta vidare. Eftersom nämnderna framförallt berör grupper som inte gör sig hörda i samhället är det av extra vikt att identifiera fler utmaningar och åtgärder som kan förenkla demokratiarbetet i samtliga nämnder.